

Деца

Минути преди представлението в Централния куклен театър въздухът тежи от нетърпеливо очакване. Малчуганите, придружавани от своите майки, татковци или баби, вече са се покатерили на високите седалки. Неуморно се въртят, без да ги с грижа, че ще омачкат официалните си дрешки. Изслушват с половин ухо съдържанието на програмата, дълбоко убедени, че тя е предназначена за развлечение на възрастните, и докато хрупат солети, разменят по някоя догадка — откъде ще се появи Мечо Пух, какво ще му се случи? Всезнайковците правят няколко неуспешни опита да разсеят облака от илюзии, но скоро и те се поддават на общото необикновено настроение. Едно момиченце сърцераздирателно започва да вика майка си и гласът му се прекършва в плач, но разпоредителката го взема на ръце и то дружелюбно млъква. Бабите прибират шумящите пликчета с лакомства в дълбоките си чанти,

Всички знаем историята на Пинокио — палавото човече, издялано от парче черешово дърво, което може да говори, да тича, да плаче и боледува. Такива чудеса, изглежда, стават само в приказките. В театъра куклите също „оживяват“, но не чудото им дава душа, а трудът на хората в ателиетата, зад кулисите, в осветителната кабина и кабината за озвучаване. И, разбира се, талантливата игра на актьорите.

КУКЛИТЕ

Нека започнем с тях. Те са различни — едни приличат на детски играчки, а други имат по-сложна конструкция. В театъра това се нарича система. Петрушките са мекки кукли, които се водят на ръка. Те са най-близо до редовната публика на театъра — децата между три и шест години. Явайките са кукли на дървена пръчка — имат голяма подвижност и се използват по-често от другите системи. Най-сложни са марионетките — кукли на концци, със сглобка на всяка става. Първата марионетна пиеса, по-

ПРЕДИ ДА ЗАИГРА- ЯТ КУКЛИТЕ

Художничката Нюка Гетова иска котаракът Мър-Мяу да намига така хитро, както и на първото представление

лампите примигват... Десетки мънички длани заръкопляскават и този звук няма нищо общо с грохота в салоните за възрастни, защото прилича на плясък от птичи криле. Представлението започва...

ставена в нашия куклен театър, е „Принцесата с ехото“.

В дърводелското ателие на ул. „Гурко“ № 14 върху една маса безпомощно лежи султанът от „Малкият Мук“, а на полите на кафтана му е забодена бележка:

„Носът не работи и бонето е отлепено. Моля — за петък.“ Тези, които си спомнят приказката, ще оценят важноста на съобщението. Защото един нос с дефект в механизма не може да порасне, а за десета това ще означава, че смокините на Мук не са достатъчно „омагьосани“. Докато излизам от ателието с моя гид — художничката Нюка Гетова, сериозен мъж с очила я спира и казва: „Мър-Мяу е изгорял напълно — останал е само десният ботуш. Трябва да имаме нов до утре!“ Освен тревога за следващата репетиция, в която въпросният котарак имаше важна бандитска роля, разговорът на двамата съдържаше и болка. Защото тук, в театъра, куклата има своя съдба.

В скулптурното ателие на бул. „Займов“ цари разноцветен хаос с мирис на бои. Изпод влажна „чалма“ (за да не засъхва) наднича глинена глава на кукла за пиесата „Момче и вятър“. От скулпторката Снежана Гъркова научавам, че от глина се правят сложните модели. По-често се използва стиропор, защото е почти безтегловен и се оформя лесно. На готовата глава се прави калъп, след това кашировка (прилича на папие-машето, което усвоявахме в училище), рисуване и аппликации. Така куклата придобива лицето, с което ще я запомнят десета.

Едно момиче държи внимател-

но голяма кукла и с видимо удоволствие рисува лицето ѝ. Тази кукла няма да играе, защото е предназначена за Вишна Цветкова от шивашкото ателие. По традиция, на колегите, излизаци в пенсия, се прави такъв подарък — за спомен от театъра.

В шивашкото ателие се оформя тялото на куклата, ушива се тоалетът ѝ. Кукломайсторите изработват перуката. Някои основни герои имат дубльори (наричат ги дубли) — Малкият Мук тича с шисметна бързина по сцената, после яхва облак, изведнъж ушите му стават големи, големи. Куклите, които имат да изпълняват сложни функции в ролята си, не могат да минат без двойник.

Повечето от хората, които работят тук, са изучили професията си на място. Нюка Гетова сподели: „У нас няма училище за подготовка на кадри — малкото специалисти идват от отдел „Мекки кукли“ на училището за приложни изкуства“.

ДЕКОРЪТ

В дърводелското ателие светът се претворява в умален мащаб — планини и дървета, къшурки и разкошни палати, край които ще преминават конници, влакове и параходи. Декорът — това е материалната среда, в която заживяват куклите, приказният им

● елен свят. Нюка Гетова ми обяснява: „Вече не се стремим да убеждаваме хората, че кукленият спектакъл е някакво чудо. Вниманието им се спира на едрото, не на детайла. Днешният куклен театър е по-условен от предшестващия го, затова и декорът е двузмерен, много рядко обем“.

В салона на бул. „Займов“ се играе пиесата на Леда Милева „Когато куклите не спят“. Човек трябва да присъства на една от първите мизансцени репетиции, за да види как се ражда единството между актьор, кукла и декор. Да вземем онзи смешен разговор между свраката и Мър-Мяу — люлката, на която седят, трябва да е с няколко сантиметра по-висока и тогава всичко ще си дойде на мястото. Въпросната част се отправя бързо към ателието. Сред дървен материал и готови декори се висе ароматна пара. Една от актрисите разбърква нещо в голяма тенджерка — това е обявът за този ден. Прекъсвам работата на двамата дърводелци — Васил Таков и Михаил Колев. С няколко думи те ми дават да разбера, че обичат професията си, а театърът ги е привързал трайно към себе си.

Репетицията на „Крале Марко“ — постановка-„ветеран“ (иг-

рае се от шестнадесет години). С големи кукли и богат декор, наситена с драматизъм и динамика. Пред очите ни бързо се сменят различни картини — селце с висока камбанария, сватба, омагьосана гора, поле... Как става това?

Ето още една професия, която остава анонимна за зрителите в салона — театър-майстори. Те подреждат декора според виждането на художника и режисьора, а по време на представлението го движат с помощта на колички и чиги. Има сложни пиеси, чиято сценотехника се поддържа от четирима души („Малкият Мук“, „Крале Марко“). Всеки декор трябва да „влезе“ и „да излезе“ в точно определен момент, а движението му да става „по вода“.

ЗВУК И СВЕТЛИНА

Спорът за мястото на записа в куклената пиеса е стар. Няма съмнение, че от художествена гледна точка за предпочитане е живото изпълнение — така спектакълът се изгражда наново и всеки път. Привържениците на записа се осланят на факта, че детската публика е много шумна, освен това параванът, зад който играят актьорите, поглъща част

от звука. Независимо от противоречивите мнения, фонограмата се е превърнала в неделима част от кукления спектакъл. Тонтехникът Ангел Бецински сподели: „Създаването на студио в теа-

търа облекчи много работата ни. Преди актьорите трябваше да ходят за запис в радиото... В моята професия, ако си останеш с

Продължава на 26 страница

Кой ли герой от приказките ще оживее изпод сръчните ръце на Веселин Апостолов?

ПРЕДИ ДА ЗАИГРА- ЯТ КУКЛИТЕ

Д-р Зигфрид Шнабл,
известен специалист
по сексология
от ГДР,
е познат
на българските читатели
с две от книгите си:
„Мъжът и жената интимно“
и „Разговор за любовта“.
Материалът
който ви предлагаме,
е съвместна публикация
със списание „Фюр дих“ (ГДР),
с което имаме творческо
сътрудничество.

FÜR DICH

ЖЕНАТА ГНЕСС

Драга редакция,
Имам дългогодишен щастлив брак, но от известно време станаме близки с мой колега. Аз намирам у него, както и той у мен, онова, което липсва у нашите брачни партньори, включително и в сексуалната област. И двамата сме темпераментни, весели, обичаме да се смеем. Моят съпруг и съпругата на приятеля ми са сериозни, но честно казано, въпреки цялата им благонадеждност и способности, са малко скучни. Вероятно те се досещат за нашите отношения, но не се издават. Аз и моят приятел смятаме, че връзката ни не вреди на нашите бракове. Но наши колега се обяви за морален съдник и иска да ни накара да я прекратим, защото била неморална. Има ли той право да ни се меси в толкова лична работа?

Ваша Б.М.

Драга Б.М.,
Вие засягате един съществуващ в живота, но горещо оспорван проблем: верността в брака. Обикновено обсъждането му е съпроводено повече от афекти, отколкото от делови размисли.

Вие и приятелят ви — а сигурно и всички в подобно положение — се чувствувате щастливи, обогатени от извънбрачните си връзки. Взаимно запълвате някаква празнота в брака и затова не искате да се откажете от тази допълнителна радост в живота си. Още повече, ако ви се струва, че това не вреди на вашия брак, нито на брака на приятеля ви.

Смисълът и целта на нашия морал не е да ни кара да се лишаваме от импулси и вълнения, които ни правят щастливи. Но свободата — ако я наречем така — при задоволяването на со-

Продължение от 23 страница

едното щракане на копчето — все едно, че нищо не правиш. Тонтехникът се развива така, както и актьорът. Докато репетираме, напрежението е много голямо, а след премиерата изведнъж утихва...“

Светлината „съживява“ мъртвата материя — двуизмерните декори получават обем, лицата на куклите засияват или помръкват — съвсем като при истинските хора. Денят се движи между утрото и нощта, припича слънце или вали проливен дъжд, а Мечо Пух, заедно със своите приятели, „изпада в наводнение“.

АКТЬОРЪТ И КУКЛАТА

Ще цитирам думите на кукленика Иван Веселинов, когото всички наричат Вуйчо: „Трябва да влезеш в това парче дърво, да откриеш възможностите му. Куклата трябва да се превърне в инструмент, който да запее — това е изключително съзвучие между актьор и кукла. Дали ни смущава шумът на децата? Ще ви дам един пример — представте си, че на стадиона извикат на запялковците „Тихо!“. Абсурдно, нали? Ние трябва да надскочим детското въображение, а това е ужасно трудна и отговорна работа“.

Представлението започва. В броените минути на този приказен свят куклите ще поведат децата по чудните пътища на човешкото въображение. Зад тази магия се крият трудът и талантът на хора, чието присъствие остава анонимно. И може би за всички тях се отнася мисълта на Станиславски: „Не обичай себе си в изкуството, а изкуството в себе си“.

СИМОНА МИРЧЕВА
Снимки: Веселин Чапанов

Фонограмата е неделима част от спектакъла